

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 117/2020
05.11.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., кога заступа Тихомир Ж. Милановић, адвокат из ..., против туженог „Yura corporation“ ДОО Рача, Огранак у ..., кога заступа Милан Петровић, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 2260/2019 од 06.09.2019. године, у седници одржаној 05.11.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 2260/2019 од 06.09.2019. године, тако што се **ОДБИЈА** жалба туженог и потврђује пресуда Основног суда у Нишу П1 2574/17 од 12.04.2019. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу на име трошкова ревизијског поступка исплати 39.600,00 динара у року од 15 дана по пријему пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П1 2574/17 од 12.04.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је као незаконито поништено решење туженог број ...-.../...-... од 19.07.2014. године о отказу уговора о раду и обавезан тужени да тужиоца врати на рад и призна му сва права по основу рада. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 268.500,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 2260/2019 од 06.09.2019. године, ставом 1. изреке, преинчена је пресуда Основног суда у Нишу П1 2574/17 од 12.04.2019. године, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца против туженог да се поништи као незаконито решење туженог о отказу уговора о раду број ...-.../...-.... од 19.07.2014. године, да се тужени обавезе да тужиоца врати на рад и призна му сва права на раду и по основу рада, за период од престанка радног односа па до повратка на рад и да му накнади трошкове парничног поступка, све у року од осам дана од дана пријема пресуде под претњом принудног извршења као неоснован. Ставом 2. изреке,

обавезан је тужилац да туженом на име трошкова парничног поступка исплати 209.250,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до коначне исплате све у року од осам дана од дана пријема пресуде под претњом извршења.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама прописаних одредбом члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11, 55/14), па је нашао да је ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а на друге битне повреде се у ревизији тужиоца не указује.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је код туженог био у радном односу најпре на одређено време од 01.08.2012. године, а по уговору о раду број ...-.../... од 01.08.2012. године на радном месту „...“, а по анексу уговора о раду од 03.06.2014. године распоређен је на послове радника Решењем туженог број ...-.../...-... од 19.07.2014. године тужиоцу је отказан уговор о раду због тога што је својом кривицом учинио повреду радне обавезе утврђене уговором о раду у виду лажног или нетачног извештавања или изношења чињеница везаних за послодавца, лоше и непримерено понашање према представницима запослених по члану 52. став 1. тач. 10. и 11. анекса 2 Правилника о раду туженог од 01.11.2013. године. Пре доношења назначеног решења, тужиоцу је достављено упозорење на које се писмено изјаснио и удаљен је са рада по решењу од 07.07.2014. године. Из садржине образложења спорног отказног акта произилази да је тужиоцу стављено на терет да је у емисији „...“ на .. телевизији емитованој дана 04.07.2014. године износио лажне информације у вези пословања и условима рада код туженог, чиме се наноси штета угледу компаније. У решењу тужени се позива на чињеницу да је тужилац раније већ добио упозорење 01.11.2013. године у вези теже повреде радне дисциплине од 31.10.2013. године и да није након тога поправио своје понашање као и да не поштује прописано радно време јер одлази раније, а на посао долази касније. Тужилац је током првостепеног поступка истакао да је информације на телевизији изнео као повереник новоформираног синдиката код туженог без намере да на такав начин нанесе било какву штету угледу и пословању туженог, док је тужени током поступка тврдио да је за ову информацију сазнао тек након доношења оспореног решења од 04.09.2014. године и то путем поште, као и да отказни разлог није ни у каквој вези са синдикалним активностима тужиоца јер за исте није знао будући да о томе није благовремено био обавештен и да је тужиоцу отказан уговор о раду искључиво из разлога што је учинио описану повреду радне обавезе како му је стављено на терет оспореним решењем.

При овако утврђеном чињеничном стању, првостепени суд је закључио да је тужбени захтев основан, па је исти усвојио. При томе, првостепени суд полази од одредбе члана 179. став 1. тачка 2. Закона о раду којом је прописано да запосленом може бити отказан уговор о раду ако постоји оправдан разлог који се односи на радну

способност запосленог, његово понашање и потребе послодавца и то ако запослени својом кривицом учини повреду радне обавезе утврђене општим актом или уговором о раду. С друге стране, одредбом члана 52. став 1. тач. 10. и 11. анекса 2 Правилника о раду туженог од 01.11.2013. године прописано је да послодавац има право да откаже уговор о раду запосленом у случају повреде радне обавезе и непоштовања радне дисциплине, између осталог и у случају лошег и непримереног понашања према клијентима, другим запосленима и представницима послодавца (тачка 10) и уколико фалсификује, лажно и нетачно извештава и износи лажне чињенице, мења или уништава документацију послодавца, као и оперативних система или се утврди повезаност запосленог са овим активностима (тачка 11). Сходно томе, имајући у виду садржину оспореног решења, првостепени суд налази да тужени није дао јасне разлоге у погледу садржине радње која је квалификована као повреда радне обавезе, а која је тужиоцу стављена на терет. Према исказу тужиоца његово гостовање на телевизији је било усмерено да се послодавцу фирме скрене пажња на услове рада и поступање послодавца према запосленима, а не да руши углед фирме. У самом решењу којим се отказује уговор о раду запосленом није наведено које је то лажне чињенице тужилац изнео у јавност, а које се тичу пословања компаније. Разлози отказа морају бити конкретни, дати у чињеничном опису чијом повредом суд при оцени законитости отказа може да закључи да је запослени заиста починио повреду радне обавезе и општег акта или уговора о раду. С друге стране, исказивање задовољства условима рада у медијима није разлог због кога би се запосленом отказо уговор о раду, а из разлога што је слобода мишљења изражавања уставно и људско право гарантовано чланом 46. став 1. Устава. Осим тога и члан 15. ранијег Закона о раду (који је важио у време отказа) није садржавао обавезу запосленог да не комуницира са средствима информисања (телевизијом и штампаним медијима). Стога, ти наводи не могу представљати основ за отказ уговора о раду тужиоцу. С друге стране, првостепени суд је имао у виду и део образложења решења где је наведено да је послодавац приликом давања отказа узео у обзир раније упозорење дато запосленом (да је 31.10.2013. године уништио ИД картицу своје колегинице и да је на такав начин одређеним средством обрисао све податке са ИД картице да би након тога на избрисаном делу нацртао ружну слику на веома подругљив начин и да је неоправдано раније излазио са посла а касније долазио на посао, али налазе да ти наводи нису од утицаја за неусвајање тужбеног захтева тужиоца, а ово из разлога што у вези са наведеним тужени није испоштовао одредбу Закона о раду и доставио упозорење тужиоцу указујући на постојање повреде радне дисциплине у вези назначених радњи, па како ни та процедура није испоштована у вези таквих поступака тужиоца, то исти не могу бити основ за давање отказа о раду. При томе, суд је оценио и да давање отказа уговора о раду због синдикалне активности није од утицаја на доношење побијаног решења, на шта се позивао тужилац.

Другостепени суд није прихватио овакво правно становиште првостепеног суда. Налазећи да је првостепени суд правилно утврдио чињенично стање, али је погрешно применио материјално право из следећих разлога:

Према члану 179. тачка 2. Закона о раду који је био на снази у време доношења спорног решења било је прописано да запосленом може бити отказан уговор о раду ако постоји оправдан разлог који се односи на радну способност запосленог, његово понашање и потребе послодавца и то, ако запослени својом кривицом учини повреду

радне обавезе утврђене општим актом или уговором о раду. Уговором о раду и анексом 2 Правилника о раду туженог од 01.11.2013. године предвиђено је да послодавац има право да откаже уговор о раду у случајевима повреде радне обавезе, непоштовања радне дисциплине предвиђене законом, нарочито у случају лошег и непримереног понашања према клијентима, другим запосленима и представницима послодавца, односно уколико фалсификује, лажно или нетачно извештава и износи лажне чињенице. Закључак првостепеног суда да не постоји кривица тужиоца за изношење чињеница на ... телевизију је неправилан, будући да из утврђеног чињеничног стања јасно произилази да је тужилац учинио повреду радне обавезе како му је ожалбеним решењем и стављено на терет. Несумњиво је да је слобода мишљења и изражавања уставно људско право, па и тужиоца и да је то гарантовано чланом 46. став 1. Устава, тј. да може да се искаже незадовољство мишљења у условима рада и висини зараде као и положај запослених. Међутим, погрешан је закључак првостепеног суда да код тужиоца није постојала намера да у поменутој мисији умањи углед туженог. Несумњиво је да је исказивање незадовољства пред средствима јавног информисања због услова рада и положаја запослених представља вид борбе запослених ради унапређења заштите својих права, економских и социјалних права, што само по себи не умањује углед послодавца и чињеница да Европска конвенција о заштити права и основних слобода у члану 10. предвиђа право на слободу изражавања која укључује слободу поседовања сопственог мишљења, примања и саопштавања информација и идеја без мешања јавне власти и без обзира на границе. Међутим, управо став 2. члана 10. Европске конвенције предвиђа да се та слобода може подвргнути формалностима, условима ограничења или казнама прописаним законом и неопходних у демократском друштву између осталог и ради заштите угледа и права других. Тужилац је износио информације да тужени своје запослене шаље на принудне годишње одморе, да се води евиденција о одласку у тоалет, да су отпуштани радници са 7-8 дана боловања, труднице, а у поменутој емисији је показан примерак Устава РС преведеног на Кореански. Поднета је пријава инспекцији рада, али извештај инспекције рада од 14.05.2014. године (када је извршен редовни надзор) нису утврђене неправилности у раду туженог. Стога произилази да је тужилац износио информације које нису биле проверене, већ да су исте продукт његових закључака у односу на поступање туженог по питању „омогућавања“ запослених да остваре своја права па се може сматрати да је таквим поступањем тужилац лажно и нетачно извештавао, односно износио лажне чињенице о свом послодавцу, будући да ниједну информацију коју је изнео није аргументовао. Тужилац је износио да је и радницима пуштана класична музика током рада, што све указује на чињеницу да је код тужиоца, имајући у виду његове инсинуације изнете на рачун туженог као послодавца, постојала свест да на такав начин у јавности презентује слику о свом послодавцу и да је стога кривицом учинио повреду радне обавезе на начин како је то описано у решењу о отказу уговора о раду. Стога је усвојио жалбу и преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев тужиоца као неоснован.

Врховни касациони суд налази да није прихватљиво становиште другостепеног суда и да се исто заснива на погрешној примени одредбе члана 179. тачка 2. и члана 52. став 1. тач. 10. и 11. анекса 2 Правилника о раду туженог, те да сходно свему напред изнетом треба прихватити правну аргументацију коју је дао првостепени суд. Правилно је закључио првостепени суд да у решењу о отказу уговора о раду нису дати конкретни разлози отказа о раду, јер исти морају бити дати у чињеничном опису

прецизно. У решењу нису садржане прецизно описане радње које се могу квалификовати као повреда радне обавезе, а није наведено које је то експлицитно лажне чињенице тужилац изнео у јавност, а које се тичу пословања компаније. Слобода мишљења и изражавања је уставно људско право, па и запосленог, самим тим и тужиоца и исто је гарантовано чланом 46. став 1. Устава Р. Србије. То подразумева да се у оквиру те слободе може исказати незадовољство и изнети мишљење о условима рада и висини зараде, као и положај запослених код послодавца. То право предвиђа и члан 10. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Према ставу 2. члана 10. назначене Конвенције то право може бити подвргнуто и формалностима и условима и ограничењима или казнама прописаним законом и неопходним у демократском друштву, а између осталог и ради заштите угледа или права других. Међутим, из садржине исказа које је изнео тужилац не може се децидно закључити да је код истог постојала намера да у назначеној телевизијској емисији умањи углед туженог. Урушавање нечијег угледа може бити и основ за кривичну одговорност, али све у контексту дате изјаве. С друге стране, сам тужилац као радник запослен код туженог имао је и одређена сазнања непосредно, па изношење истих у одређеној телевизијској емисији, се може подвести под његово право као став о изражавању незадовољства или мишљења о условима рада и других чињеница везано за рад. У противном, слобода саопштавања информација и идеја била би суспендована, а тиме и слобода сопственог мишљења која се креће у законским оквирима.

Због свега изнетог Врховни касациони суд налази да је другостепени суд погрешно закључио да је решење туженог законито, па је на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у изреци.

Одлука о трошковима поступка донета је применом одредби члана 165. став 2. ЗПП, а досуђени трошкови ревизијског поступка, односе се на трошкове за састав ревизије у висини од 39.600,00 динара, све у складу са важећом АТ.

**Председник већа - судија
др Драгиша Б. Слијепчевић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић